

Perge'den "Herakles Farnese" tipinde Herakles heykeli

(Bir yarısı Antalya Müzesi'nde, diğeri Boston Sanat Müzesi'nde)

Jale Inan

Sevgili Bay Wegner, 57 yıl önce ilk karşılaştığımız günü sıkça düşünürüm. Tüm ayrıntıları öylesine anımsıyorum ki sanki aradan bir gün geçmiş. Arkeolojiye ilğim babamın etkisiyle daha çocukluk yıllarımda başlamıştı. Ama klasik arkeoloji okumak istediğim yıllarda İstanbul Üniversitesi'nde henüz böyle bir bölüm açılmamıştı (1). Bu nedenle Berlin'e gitmek durumunda kalacaktım. Babam eski dostu Theodor Wiegand ile görüştü. O da sekreteri aracılığıyla bana bir pansiyonda yer ayırttı. Sekreter aynı zamanda beni tren istasyonunda karşılayacaktı. Ama bu öyle kolay bir iş değildi. Çünkü sekreter beni tanııyordu. Bense tek bir sözcük bile Almanca bilmiyordum. Doğu Ekspresi ile İstanbul'dan yola çıktım. Berlin'e yolculuk sanki hiç bitmeyecekmiş gibi geldi bana. Gittiğim yerde beni nasıl karşılayacakları konusunda da endişelerim vardı. Sonunda kondüktör Berlin'e yaklaştığımızı haber verdi. Tren durduğunda bir adam dikkatimi çekti. Bir elindeki tuttuğu şeye bakıyor bir de trenin pencerelerine. Evet, bu sizdiniz bay Wegner. Elinizde babamın gönderdiği vesikalık fotoğrafım vardı. Ben el salayınca aceleyle yanıma geldiniz. Bana Almanca birşeyler anlatmaya çalışıyordunuz ama ben hiçbirşey anlamıyordum. Kondüktörü çağırdınız ve ona birşeyler söylediniz. Sanırım trenden inmemem gerekiyordu. Tren kalktığında ve siz istasyonda kaldığınızda beni yeniden bir endişe sardı. Tren diğeri istasyonda durdu. Siz yine oradaydınız. Sonraları anladım. Pansiyonum Zoo tren istasyonu yakınındaydı. Beni yanlış istasyonda inmemem için uyarmaya çalışmıştınız.

Sonraları sizin Roma Portre sanatı üzerine Berlin'de docent olarak verdığınız derslere katılma olanagını elde ettim. Böylece Roma Portre sanatına olan bir ilgi uyandı bende. Bu alandaki eğitimimde sizin yayınlarınızın büyük yararı oldu. Bunun için size teşekkür borçluyum. Size daha nice yaratıcı yıllar diliyorum.

Perge kentinin ⁹⁰kuzeyindeki ⁴⁰kaplıcalar, kral dönemine ilişkin en güzel kaplıca örnekleri arasında yer almaktadır. Kent planında I harfiyle gösterilmektedir (Abb.1). Kaplıcalar bugüne kadar oldukça iyi korunmuş durumda. Birçok bölümün duvarları sağlam, çatıya kadar uzanıyor.

Bu yazıyı hazırlayanın yönetiminde 1979-1986 yılları arasında kaplıcaların kuzeyinde gerçekleştirilen kazılarda (2) önemli bölümler gün ışığına çıkarıldı (Tafel 17). Bu çalışmalara şu kuruluşların katkıları oldu: Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul Edebiyat Fakültesi, Türk Tarih Kurulmu, Uluslararası Side Dostları Vakfı ve TÜRKİNG. Kazılarla önemli mimari bölümlerin yanısıra çok zengin plastik eserler de gün ışığına çıkarılmıştır.

Planda (Tafel 17) Thermenlerin önemli bölümleri roma sayılarıyla yer almıştır: I. Caldarium, II. Tepidarium, III. Frigidarium, IV. Natatio, V. Fıskiyeli havuz salonu, VI. Palaestra, VII. Klaudios Peison Galerisi. Bu bölüm özellikle plastik eserler açısından çok zengindi. Bulunan heykellerin, figürlerin, büst ve önemli parçaların sayısı 38'dir. Kaidelerindeki yazılardan anlaşıldığı kadarıyla

heykellerin 11'i Klaudios Peison, biri özel bir kişi tarafından bağışlanmış. Bu salona Klaudios Peison adını verdik. Salon 46.80 metre uzunluğunda ve 13.40 metre genişliğinde. Güneye doğru büyük bir kapıyla II Salonu'na, Frigidarium'a açılıyor ve kuzeye doğru uzanıyor. Burada duvarda yer alan bir boşlukla son buluyor. Batı bölümünde bir sıra sütunla Palaestra'nın Kuzey-batı sütunlu salonuna açılıyor. Bu nedenle onu Stoa ya da galeri olarak adlandırmak doğru olacaktır. Herakles heykeli (3) (Tablo 18,1-3 ve Tablo 19,1) Stoa'nın kuzeyinde Apsis'in batısında bulunmuştur. Onu bulduğumuz yere bakılırsa, önceleri, büyük bir olasılıkla Kuzey bölümünde Klaudios Peisson Galerisi ve VIII. Bölüm arasındaki duvarda yer alan bir girintide (4) duruyordu.

Kazılarda heykele ait çeşitli büyüklüklerde 11 parça bulundu. Parçalar birbirine tümüyle uyduklarından yapıştırıldı ve tamamlanmamış figür kendi kaidesi üzerine oturtuldu. Bulunan parçalarla heykelin alt bölümü karın deliğine kadar tümüyle yeniden oluşturulabildi. Kaidedeki yazıya göre (Klaydios Peison Anethken) bu heykel de Klaudios Peison tarafından bağışlandı.

Parçayı ele alabilmemiz için öncelikle, uluslararası basını da Eylül 1990'dan bu yana meşgul eden önemli bir sorunu çözmek zorundayız. Konu Boston'da bulunan bir Herakles heykelinin üst kısmıyla ilgili. (No 1981,783) (Tablo 19,2).

Konuyu kamuoyunun gündemine getiren gazeteci Özgen Acar'dı (7). Kendisi, birkaç yıldır Türkiye'den kaçırılan arkeolojik eserlere ilişkin bir kitap hazırlıyor. Heykelin üst bölümünü New York'ta bir müzede gördüğünde (8), Antalya'daki Herakles heykelinin alt bölümünü anımsamış. Hemen Boston Sanat Müzesi'ndeki heykelin bir fotoğrafını Antalya'ya göndermiş. Antalya'daki müzenin müdürü Kayhan Dörtlük ve meslektaşları iki parçanın birbirine ait olduğu yolunda görüş bildirdiler. Cornelius C.Vermeule III., Boston Sanat Müzesi'nde Klasik Sanat Departmanı Yetkilisi, iki parçanın birbirine ait olduğu görüşünü kabul etmedi (9).

Günümüzde böylesi sorunlar teknik yöntemlerle çözümlenmelidir. En basit yöntem, parçalardan birinin alçısını yapmak, ardından iki parçanın birbirine uygunluğunu sınamaktır. Parçaları yavaş yavaş kendi etrafında çevirerek incelemeli ve kırılmış bölümlerin tümüyle mi yoksa kısmen mi birbirine uyumluluk sağladığı saptanmalıdır. Türkiye Antalya'daki parçanın alçıdan bir dökümünü yaptırarak, bu deneyin gerçekleştirilmesi için Amerika'ya gönderdi. 1991 yılı subat ayı sonu New York'ta konuyla ilgili bir toplantı gerçekleştirildi. Böylesi bir deneyde birbirinin zıttı iki sonuca nasıl ulaşılabilirdiği konusu gerçekten anlaşılır gibi değil. Böylesi bir deneyle kesin bir karara ulaşılmalıydı. Parçalar ya birbirine uyuyordur ya da uymuyordur. Eger kesin bir sonuca ulaşılamamışsa deney gerektiği gibi gerçekleştirilmemiştir ve yenilenmelidir.

Boston'daki eksik figür dübel ile bir tabana monte edilmiştir. Bu da parçaların birbirlerine uyup uymadığı konusundaki deneyin tam anlamıyla gerçekleştirilmesini engellemektedir. Bir daha gerçekleştirilecek deneyde eklentiler mutlaka sökülmelidir. Monte işlemi büyük bir olasılıkla şu şekile gerçekleştirildi: Figürün altından büyük ve derin bir delik açılmış, buraya çelik bir çubuk sokulmuş ve çubuk büyük bir olasılıkla Araldit ile tutturulmuştur. Çubuk üzerine silindirik bir dış çeper dökülmüştür.

Bu da heykelin kırıldığı bölümü örtmektedir. Ardından figürden çıkan metal çubuk daha önce delinen bir plaka üzerine yerleştirilmiş, alttan vidayla sıkıştırılmıştır. Yani sonradan monte edilen eklentilerin çıkarılması figüre herhangi bir zarar vermeyecektir.

Corneliu Vermeule'nin çeşitli katalog, dergi ve gazetelerde sözkonusu parçaların birbirine uygun olmadığına ilişkin görüşleri yayınlanmıştır. Bu görüşleri tartışmaya açarak, parçaların gerçekten birbirine ait olup olmadıkları sorununu çözmeye çalışacağım.

1. Boston'daki Torso'nun nereden geldiği konusunda neler biliyoruz?

Vermeule'ye göre parça 1980'li yılların başında Amerika'ya gelmiş olmalı (10).

Müze katalogunda ise (11) eksik figürün (No 1981,783) müze ile antik eser koleksiyoncusu Leon Levy tarafından New York'tan alındığı belirtiliyor. Eserin geldiği kaynak için, Batı Almanya'daki bir özel koleksiyon gösteriliyor. Year müzesinden (1981-1982) (12) parçanın 1981 yılında alındığını öğreniyoruz. 1981 yılı öncesinde parça ile ilgili herhangi bir ibareye rastlamıyoruz. Bunun anlamı şudur: Parça bizim Perge'de yaptığımız kazıdan sonra Amerika'ya gelmiştir.

Parçanın Antalya'da bulunduğu yer yukarıda açıklandı. Bu bölgeyi 1946 yılından beri biliyorum. Burası, bizim kazı çalışmalarını başlattığımız 1980 yılına kadar el değmemiş bir bölgeydi. 1946 öncesinde Perge'de kaçak kazıların yapılmadığından emin olabilirsiniz. Bizim gerçekleştirdiğimiz kazıdan sonra da bu parçanın bulunmuş olması mümkün değil çünkü Klaudios Peison Galerisi'nin bu bölümünü tümüyle ortaya çıkardık. Dolayısıyla tek bir olasılık kalıyor geriye. Parça bizim gerçekleştirdiğimiz kazı sırasında çalındı. Bu savımız, aynı yıl kaplıcalarda başka bir bölümde gerçekleştirilen kazıda yaşanan hırsızlık olayı ile de doğrulanır niteliktedir. (Natatio'da oda IV'te). Konu Polyklet'in Doryphoros tipindeki bir Herakles heykelinin üst bölümüyle ilgili (Kazı inv. no: 80.116, Müze inv.No. 18.7.81+4.13.81). Bir çiftçi, kazılarda işçi olarak çalışan iki kişinin bir parçayı çaldıklarını Antalya müzesine bildirdi. İşçilerden biri, parçayı kendi bahçesine gömmüş. Yetkililerin zamanında haberdar edilmesiyle parça bulunabildi. Parça tümüyle alt bölümüne uyuyordu.

2. İki göbek deliği Sorunu

Cornelius Vermeules'in sözkonusu iki parçanın birbirine ait olmadığına ilişkin görüşleri arasında yer alan en önemli argüman, "iki göbek deliği sorunudur" (14). Vermeules, bunlar aynı bütünün parçaları olsaydı, Herakles'in iki göbek deliği olması gerekirdi görüşünü dile getirmektedir. Boston'daki parçada göbek deliği belirgindir. (Taf 19,2). Buna karşılık Antalya'daki parçada böyle bir şey yok (Tablo 19,1). Üst parçada eksik olan göbek deliğinin küçük bir bölümü Antalya'daki parçada olabilirdi. Ancak üstteki parçada bu bölüm eksik. Göbek deliğinin kalan bölümünü göremiyoruz.

3. İki kafalı aslan postu sorunu

Parçaların birbirine ait olmadığına ilişkin bir başka görüş de Vermeule (15) "Parçalar aynı heykele ait olsaydı aslan postu iki

kafalı olmalıydı" diyor. Antalya'daki parçada aslan kafası tümüyle korunmuş (Tablo 19,1). Boston'daki parçadaysa aslan kafası görülüyor (Tablo 19,2).

4. Kırılma sorunu

Cornelius Vermeule Antalya parçasının ön bölümünde kırılmadan kaynaklanan bir iz görmüştür. Boston'daki parçada ise böyle bir iz olmadığını vurgulamaktadır. Oysa Antalya'daki parçada da böyle bir iz yok. Vermeule büyük bir olasılıkla parçayı sadece fotoğrafından tanımaktadır. Bu nedenle karın bölgesindeki damarı bir kırılma olarak algılamıştır.

5. Parçaların farklı büyüklüklerde olması sorunu

Cornelius Vermeule baştan beri, Antalya'daki parçanın daha büyük bir heykele ait olduğu tezini savunmuştur (16). Antalya'daki parçaya uygun bölümün insan ölçülerinde olması gerektiğini öne sürmektedir. Yapılan detay ölçümlerine göre (ayak uzunluğu 24 cm., baldır uzunluğu 44 cm) Antalya'daki parça insan ölçülerinden daha küçük bir heykele de ait olabilir. Antalya'daki parça daha büyük bir heykele ait değildir.

6. Antalya ve Boston'daki parçalar arasında eksik olan bölüm.

Boston'daki parçanın kırıldığı nokta soldan kalça kemiğinin üzerinden başlıyor ve sağa doğru yükselerek kasların birbirine yaklaştığı bölgeye kadar uzanıyor. Tamamlanmamış figürü bu düzgün olmayan kırılma biçimiyle yeniden eski duruş şekline getirmek kuşkusuz kolay olmamıştır. Sonradan yapılan modern destek, sol ve arka tarafta fazla yük oluşturduğundan, figürün kırıldığı bölüm sağdan sola doğru çok dik bir şekilde yükselmektedir. Bu da figürün sol tarafa doğru eğimli durmasına ve biraz öne doğru eğilmesine neden olmaktadır. Sorun Boston'daki figürün yanlış oturtulmasından kaynaklanmaktadır. Doğal olarak kaslar, vücudun eğildiği bölgede toplanmaktadır. Diğer bölümdeyse uzamaktadır. Sağdaki kaslara bakılırsa, heykel sağa doğru eğilmiş biçimde durmalıdır. Fakat yanlış yapılandırıldığından sola doğru eğimli duruyor. Parçanın şimdiki duruş biçimiyle ve parçalardaki detaylar arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkıyor. Yeni duruş biçiminde, gergin kaslar sağ tarafta aranmaktadır. Oysa bu kasların bulunduğu bölge sol taraftadır. Böylece sağ taraf kısalmış gibi görünmektedir. Bu optik bir aldanma. Nedeni de figürün yanlış oturtulması. Yanlışlık, Floransa'da Uffizien Galerisi'nde bulunan Herakles heykeli ile karşılaştırma yaptığımızda daha da belirginleşiyor.

Yanlış durduğu için, figür sadece sol tarafa fazla yatmakla kalmıyor, aynı zamanda öne doğru eğimli duruyor. Figür'ün bu duruşuyla onun gerçekte nasıl durduğunu hayal bile edemiyorsunuz. Bu haliyle sola doğru uzanmış nehir tanrılarını anımsatıyor. Modern destekler uzaklaştırıldıktan ve orijinal parçalar birbirine eklendikten sonra, figür eski duruş biçimini yeniden kazanacaktır.

7. İki parçanın stil ve motif açısından ilişkisi nedir?

İki parçadaki aslan yelesi motifini karşılaştırdığımız zaman, gerek motiflerin gerekse stilin büyük bir benzerliğe sahip olduğunu görürüz. Aslan postunun katlandığı yer, yelelerin stilistik canlandırılışı ve yeledeki kıvrımların işlenişi her iki parçada da

aynıdır. Boston'daki parçada başlayan post kıvrımları, Antalya'daki parçada da sürüyor. Alt destekteki kırık bölüm yatay durmalıdır. Boston'daki parça hatalı bir şekilde yana kaymıştır ve sağdan sola doğru yükselmektedir. Kasların biçimi, yüzeyin yumuşak işçiliği her iki parçada da aynı. Sayılan bu benzerlikler parçaların birbirine ait olduğu görüşünü desteklemektedir.

Söyle bir soru gündeme geliyor: Acaba iki parçanın biraraya getirilmesiyle oluşturulmuş aynı tarza sahip başka Herakles heykelleri var mıdır? Çünkü bunların incelenmesiyle sözkonusu tarz hakkında bir fikir edinilebilir (18). Burada Berlin'de gerçekleştirilen Bay P.Grunwald'ın fotomontajının kullanımı (Tablo 20) büyük yarar sağlayacaktır. Heykelin duruşu ve ayakların biçimini Antalya'daki parça göstermektedir (Tablo 18, 1-3 ve Tablo 19,1). Herakles sol dirseğiyle, bir boğa başı, gürz ve aslan postunun bulunduğu bir desteğe dayanmaktadır. Bedenin ağırlığı üç noktaya dağılmaktadır: İki ayağa ve yaslandığı yere. Bedenin ağırlığı daha çok arkadaki sağ bacak üzerine binmektedir. Sol bacak biraz önde. Aşağıdan yukarıya doğru oldukça dik bir konuma sahip olan heykel, belden sonra hafifçe sağa doğru eğilmektedir. Kaslar sağ yanda iç içe girmiş durumdadır. Sol taraftaysa gergin. Sol kol aşağıya doğru sarkmakta, sağ kol dirsekten geriye doğru kırılmış, elin arkası kabanın üzerine yerleştirilmiştir. Baş sola çevrili biraz öne eğiktir.

İki parçanın biraraya getirilmesiyle oluşan heykel (Tablo 20), Floransa'daki Uffizien Galerisi'nde bulunan Herakles heykeliyle büyük benzerlik göstermektedir (20).

Antalya'daki parçayı, Floransa'daki heykelin alt kısmıyla karşılaştırdığımızda, her iki parçanın, dayandıkları destek dışında detaylarına, motiflerine ve tarzlarına dek aynı olduklarını görüyoruz. Fark, Herakles'in Floransa'daki heykelde bir boğa başına değil, kayanın üzerine serilmiş bir geyik postuna dayanmasıdır. Boston'daki parçayı Floransa'daki heykelin üst bölümüyle karşılaştırdığımızda bu ikisinin de tümüyle birbiriyle uyumlu olduğunu görüyoruz.

Repliklerin yüksekliğinde küçük bir fark sözkonusu. Buna göre Perge'deki heykelin büyüklüğü yaklaşık olarak 1,52-1,59 metre olabilir.

D.Krull tarafından oluşturulan Replik listesi 5 heykeli, 4 tamamlanmamış figürü ve 6 büstü içermektedir. D.Krull eserin basımı sırasında Boston'daki figürü de (23) dikkate almış. Onu I Herakles Farnese olarak orta replikler arasına koymuştur. Katalog numarası 17-31. Krull, eksik figürün alt bölümünü bilmediği için formları ağır bulmuş. Ancak haklı olarak kaliteli işçiliğin ve figürdeki formların uyumlu ilişkisinin altını çizmektedir. Bu figür ile repliklerin sayısı 16'ya yükseliyor.

P.Moreno bu türü Herakles Farnese Replikleri üzerine yazdığı eserde B6 grubunda ele almıştır (25).

Genel olarak bu tipin, Lysippos'un orijinal tarzını en iyi şekilde yansıttığı kabul görür (26). Bu tipi iyi inceleyen D.Krull ise bu görüşün karşısındadır (27). Ona göre Napoli'deki Herakles Farnese Heykeli, eserin en ünlüsüdür (28). Dev heykel, arkeologlar tarafından çok farklı şekillerde değerlendirilmektedir. Ortaya konan

farklı görüşler birçok kez tartışılmıştır. Herakles Farnese Heykeli, büyüklüklerin kendi içindeki ilişkisi ve yüzey işçiliği açısından Lysippos'un diğer eserlerinden ayrılmaktadır. Bu heykel Apoxyomenos (29), sandaletlerini bağlayan Hermes (30) ya da Dionisos çocuğundaki gibi Lysippos heykellerinin karakteristigi olan uzun bacaklar yoktur. Napoli'deki heykelde hero, sol dirseğiyle bir yere dayanmaktadır. İnsan, sanki buraya dayanmasa ayakta duramayacak izlenimine kapılır. Bu izlenim Hero'un yorgun olduğu izlenimini verir - Sanki gücünün sonuna gelmiş gibidir-. Bu canlandırım ise Lysippos için alışılmış ya da tipik değildir.

Duruş şeklinin etkisi, ayakların birbirine yakın olması ve heykelin dar bir kaide üzerinde yükselmesi nedeniyle güçlenmektedir. Bedenin ağırlığı önemli ölçüde yaslandığı yerde yoğunlaşmasına karşın, belin aşırı eğimi, ağırlığın büyük ölçüde sanki sağ ayağa bindiği izlenimini yaratmaktadır. Bu tarz da Lysippos'a yabancı. Heykelin dış yüzeyi, kasların abartılı görüntüsü, en ince detayına kadar işlenmiş vücuttaki damarlar, figüre rahatsız bir görüntü vermektedir. Ayrıca Herakles burada yaşlı ve yorgun bir adam izlenimi yaratmaktadır. Lysippik figürlerdeki gergin duruş burada yok. Bu nedenle Napoli'deki Herakles Heykeli'ni Lysippos'un eserlerinin en iyi temsilcisi olarak göstermek yanlıştır.

Uffizien Galerisi'ndeki heykelde ise Lysippos stiline karakteri daha güçlü bir şekilde ortaya konmaktadır. Bunun Lysipp'deki Herakles'in en iyi örneği olduğu yolunda geçmişteki izlenimim, Perge'deki kaliteli repliklerle de desteklenmektedir. Bu heykel gerek yapısında, gerek duruş biçiminde gerekse çeşitli unsuların büyüklükleri arasındaki ilişkide ve yüzeydeki yumuşak modellemeyle Lysippos'un orijinal eserini vermekle birlikte, Hellenistik ve Perge stiline etkisini de yadsımamaktadır. Bu türün oluşumu genel olarak M.Ö. 2. yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. Bu dönemde Perge heykeltıraş okulunda, antik barok dönemi filiz vermeye başlamıştı. Heykeltıraş geçmişteki Herakles heykelini zamanının stiline uygun bir şekilde yeniden yaratmıştır. Napoli'deki Herakles heykeli Barock stilde çok daha ileri gitmiş bir esere dayanıyor olsa gerek. Repliklere göre Florana'daki heykelin tipi oldukça yaygın görünüyor. Perge'deki Replik, gerek bugüne kadar korunmuşluğuyla gerekse sanatsal kalitesiyle tüm diğerlerinin üzerindedir. Bu tip bugüne dek tanımlanamadı. Bu tipi Perge "Herakles-Farnese-Tipi" replikleri olarak adlandırmak anlamlı olur.

Bu değerli eserin iki parçaya bölünmüş olması ve iki ayrı ülkedeki müzelerde sergilenmesi üzücüdür. Kazılarda ender olarak böylesine korunmuş parçalar ortaya çıkarılır. Bizim heykelimizin sadece sol kolunun dirsekten sonraki bölümü eksiktir. Bu değerli eserin iki ayrı yerde sergilenmesi değerini azaltmakta, iki parçaya bölmektedir.

Şu anda esere Boston Sanat Müzesi'nin ve New York'taki Leonlevy ve Shelby-White Koleksiyonu'nu sahiptir. Yasal olmayan yollarla yurt dışına kaçırılan bu eserin biranönce Antalya Müzesi'ne verilmesini umuyor ve diliyoruz.

- (1) O zamanlar 1946'da Profesör Arif Müfid Mansel ile beraber (onun ilk asistanı olarak) İstanbul Üniversitesi'nde bu kürsüyü kuracağımızı düşünemezdim bile.
- (2) J. Inan, Perge Kazısı 1979 Yılı Çalışmaları, II. Kazı Sonuçları Toplantısı (gelecek KST'de) (1980) 6 f. Plan 1-2, III.KST (1981) 43, Perge Kazısı 1981 Yılı Çalışmaları, Türk Ad 26,2,1983, 2 ff. S.2-65
- (3) II.KST (1981) 45 f.
- (4) TürkAd 26,2 (1983) 8 ff. Abb.92
- (5) Bu parça Antalya Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır. Kazı Numarası 80.116, Müze numarası 5.7.1981. Yüksekliği 1,145 metre, kaide 0,065-0,070 metre, destegin yüksekliği 0,916, kaidedeki boğa başının yüksekliği 0,255 m., heykelin genişliği 0,715 m., kaidenin genişliği 0,565., sağ ayagın uzunluğu 0,25 m., sol ayagın uzunluğu 0,24 m., üzerindeki yazıların yüksekliği 0,03 m.
- (6) C.C Vermeule, Divinties and Mythological Scenes in Gree Imperial Art (1983) 39 taf. 49, ders. in: Vazo ressamlığında mitolojiye ilişkin çalışmalar. Konrad Schauenburg'un 65. doğum yıldönümü için 16 Nisan 1986. (Yayınlayan E.Böhr-W.Martin) (1986) 134-135 taf.23 Abb.
- (7) Özgen Acar, Cumhuriyet Gazetesi, 17 Kasım 1990, s.19.
- (8) s.o. Anm.6.
- (9) Cornelius Vermeule, Grace Glueck'in makalesinde, The New York Times, 20 Mart 1991, The Arts CII.
- (10) Comstock et al. A.O. 25 ff. Abb.44
- (11) Ebenda.
- (12) Müze Yıllığı (1981-1982) 25 ff. Abb.44
- (13) J. Inan, III.KST (1981) 44.
- (14) Minerva. The International Review of Ancient Art and Archeology. May/June 1991,4.
- (15) Ebenda.
- (16) s.o. Anm.9.
- (17) G.A. Mansuelli, Galeria degli Uffizi. Le Sculture I. (1958) 58 ff. No 35.
- (18) Heykelin sadece sol kolunun dirsekten sonraki bölümü eksik. Göğüs ve sağ omuzda bir çatlak gözleniyor. Bileştirilen parçalarda aşınmalar görülüyor.
- (19) Böylesi bir fotomontaj için her iki parçadan da fotoğraflara gereksinim vardır. Fotoğrafların çekildiği kameralar aynı milimetredeki objektifleri kullanmalıdır. Aynı açıdan, yükseklik ve uzaklıktan çekim yapmalıdır. Bizlerin sahip olduğu

fotograflar bu şartlara uygun degildi. Ayrıca Boston parçasının yanlış yapılandırılması da diğer bir sorun oluşturdu. Tüm olanaksızlıklara karşın bay Grunwald teknik yetenekleri sayesinde bizim amaçlarımıza uygun bir fotomontaj gerçekleştirilmeyi başarmıştır. Bunun için ona gerçekten teşekkür borçluyum.

(20) s.o. Anm. 17.

(22) Krull a.o. (s.o. Anm. 6.) 68 ff. Kat. Nr. 17-31

(23) Vermeule a.O. (s.o. Anm. 6)

(24) Krull a.O. (s.o. Anm. 6.) 422 Nr.1.

(25) P.Moreno, MEFRA 94, 1982,I,476 ff. B 6.

(26) Inan a.O. (s.o. Anm.17) Nr.29.89.

(27) Krull ebenda 6 f.

(28) Br.Br.285, G.Hafner, Yunan Sanatının Tarihi (1961). Abb 410.

(29) K.Schauenburg, M.D. 4. yüzyılda atlet resimleri.

(30) J.Inan, Lysippos'n Sandalet Bağlayan Hermes Heykeli, Belleten 43, 1979,397 ff. Taf. I-III. W.Fuchs, Yunan Plastik Eserleri (1979) 104 f. Abb.98.

(31) Helbig I, 313 f.Nr.410, G.Lippold, el kitabı, 212 f. Taf.101,2

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0300109